

Barcelona

2-2003

Espai Goril·les

PÒSTER CENTRAL: TIGRE DE SUMATRA

21st CENTURY TIGER
Giving wild tigers a future

Rozando la Perfección.

CÁMARA DIGITAL **NUEVA**
FinePix F700

CON
MONITOR LCD
EN ESPAÑOL

www.fujifilm.es

Cómoda en la mano y fácil de utilizar. La **FinePix F700** se inspira en la pureza de líneas de las cámaras compactas de película y resulta insuperable en su capacidad para captar bellas imágenes digitales, gracias al nuevo sensor Súper CCD SR de 1/1,7 pulgadas 6,2 millones¹ de píxeles efectivos (3,1 millones de píxeles R y 3,1 millones de píxeles S).

Procesado rapidísimo, suave tonalidad y una alta relación señal-ruido; intervalos muy cortos entre disparos: está lista para disparar en aproximadamente 1,2 s después de conectarla.

Almacena las imágenes captadas en formato de archivo CCD-RAW.²

Permite elegir entre cualquier sensibilidad equivalente ISO desde 200 hasta 800 y 1600.³

Completísima gama de controles del usuario:

- Botón de modos de fotografía, que permite el control absoluto sobre todos los parámetros de calidad de imagen, incluyendo la sensibilidad y el color.
- Botón de selección de disparos en serie (tres modos).
- Botón de AF continuo, que permite mantener constantemente enfocado el sujeto en movimiento.

Opciones de exposición versátiles: Modo automático, AE programada, AE con prioridad a la apertura (f/2,8 a f/8), AE con prioridad a la velocidad de obturación (1/2000 a 3 s), manual y posición en escena (retratos, paisajes, deporte y escenas nocturnas).

Avanzadísimo sistema de equilibrio del blanco.

Grabación de vídeo VGA Motion Photo. 640 x 480 píxeles (223 s aprox.) y 320 x 240 píxeles (7,3 minutos⁴ aprox.), a una velocidad de 30 fotogramas/s, con sonido.

Monitor LCD de 1,8 pulgadas, con seis idiomas: inglés, francés, alemán, español, chino y japonés.

Para viajar por todo el mundo. Compatible con los sistemas PAL y NTSC.

Con tarjeta xD-Picture Card™.⁵

Pila de ión-litio recargable, NP-40, de larga duración.

Soporte PictureCradle, para una fácil conexión al ordenador, y software FinePix Viewer.

(1) El mayor número de píxeles en la clase de 1/1,7 pulgadas la fecha de febrero de 2003.
(2) Los archivos CCD-RAW se pueden convertir en archivos TIFF mediante el uso del software RAW File Converter LE.
(3) Cuando se selecciona el ajuste 1600 ISO, la sensibilidad se ajusta automáticamente a 1.200 y 800 píxeles.
(4) Utilizando la tarjeta xD-Picture Card™ de 256 MB (DPC-256).
(5) La FinePix F700 es compatible con tarjetas xD-Picture Card™ de hasta 256 MB.

Esteve Tomàs

Director executiu

Benvolguts amics i amigues,

La propera vegada que vingueu al vostre Zoològic us recomano que ho feu per la nova entrada principal que hem obert dins el recinte del parc de la Ciutadella, davant la rotonda on hi ha l'estàtua eqüestre del general Prim, a tocar de l'entrada del parc que es troba a la cruïlla del passeig de Picasso amb l'avinguda del Marquès de l'Argentera.

Les taquilles, de vidre, són una construcció magnífica que ens permetrà atendre millor els visitants en general i vosaltres, els socis, en particular, i a més són molt confortables per al personal del Zoo. Com que són transparents permeten que el visitant tingui una bona perspectiva de l'interior del Zoo abans d'entrar-hi: el nou Aviari, a la dreta, la muntanya de la fauna ibèrica al fons i, a mig camí, el nou pavelló que vam inaugurar al començament de maig per a l'exposició "Espai Goril·les".

Aquesta exposició és sens dubte una de les millors que s'han fet arreu del món per donar a conèixer aquesta espècie, els grans primats en general i la seva relació amb els zoològics. Una relació que és molt important en el cas del nostre Zoo des que hi va arribar Floquet de Neu. Ja fa molt de temps que el Zoo de Barcelona és conegut arreu per l'especialització en aquestes espècies i el coneixement que en tenim. "Espai Goril·les" també explica la política de recerca que actualment segueix el Zoològic, activitat menys coneguda, menys vistosa, però molt important, i que fem conjuntament amb altres zoològics, amb les universitats catalanes i amb centres de recerca públics i privats del nostre país. El vostre suport, pel fet de ser socis, us implica en aquesta tasca de la qual podeu estar orgullosos, ja que és així com aconseguirem salvar moltes espècies que estan en perill d'extinció. A mesura que el Zoo Club es faci més gran, tingui més socis i *supporters*, més recerca podrem fer. El futur del Zoo, la seva força, es troba, com tantes altres coses de la nostra societat, en mans de la gent, de vosaltres, de nosaltres, de tots.

Un cop hagueu travessat la nova entrada i visitat l'exposició, us recomano que us dirigiu cap a la zona de la fauna africana, on podreu gaudir de la nova instal·lació per als rinoceronts. Us asseguro que aquesta espècie tan impactant mai no ha pogut ser observada i estudiada com ara, tan a prop del visitant i amb tots els elements necessaris perquè desenvolupi el seu comportament natural. No us vull explicar res més. Veniu a veure-la!

Tampoc voldria oblidar-me de recordar-vos que els zoològics europeus dedicaran el bienni 2003-2004 a difondre de manera molt especial la dramàtica situació en què es troba el tigre. Per això, hem instal·lat al Zoo uns panells informatius per explicar-vos el que està succeint i per demanar-vos el vostre ajut per als programes de recerca que els zos portem a terme en cinc indrets diferents del món. A més, de tant en tant, celebrarem caps de setmana dedicats a aquests fantàstics felins.

I, per acabar, una bona notícia per al Zoo Club: el jurat dels VIII Premis Empresarials i Institucionals "Familia", organitzats pel Grup d'Entitats Catalanes de la Família, ens ha concedit recentment el Premi d'Acció Social Familiar pel fet de ser una de les entitats que més ajuda la família. Des d'aquí volem agrair aquesta concessió i reafirmar una vegada més el nostre compromís de continuar en aquest camí.

MEMBRE DE
UICN
Unió Internacional per a la
Conservació de la Natura

Editada per:
Zoo de Barcelona
Parc de la Ciutadella, s/n
08003 BARCELONA
Telèfon 93 225 67 80
Fax 93 221 38 53
E-mail: zoobarna@mail.cinet.es
www.zoobarcelona.com

Director
Miquel Sanllehy

Cap de redacció
Rafael Cebrian

Consell de redacció
Manel Arestò, Eulàlia Bohigas,
Rafael Cebrian, Jordi Fàbregas,
Jesús Fernández,
Josep-Lluís Melero,
M. Neus Miró, M. Josep Virgos

Coordinació
Maria Gómez de Segura

Fotografia
Arxiu Zoo

Producció
Josep Vives

Realització i coordinació
Quasar Serveis d'Imatge, SL

Fotomecànica
Catalunya Accés, SL

Impressió
Gráficas Gómez Boj, SA

ZOOCLUB
Parc de la Ciutadella, s/n
08003 BARCELONA
Telèfon 93 225 67 86
zooclub@mail.cinet.es

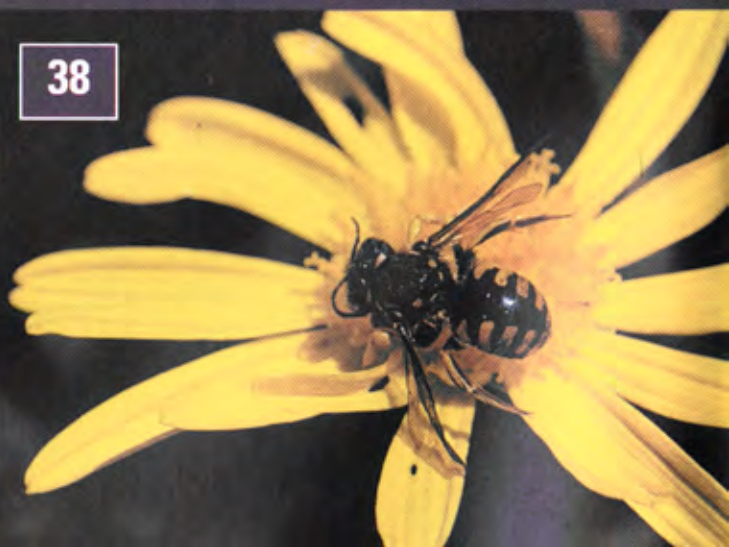
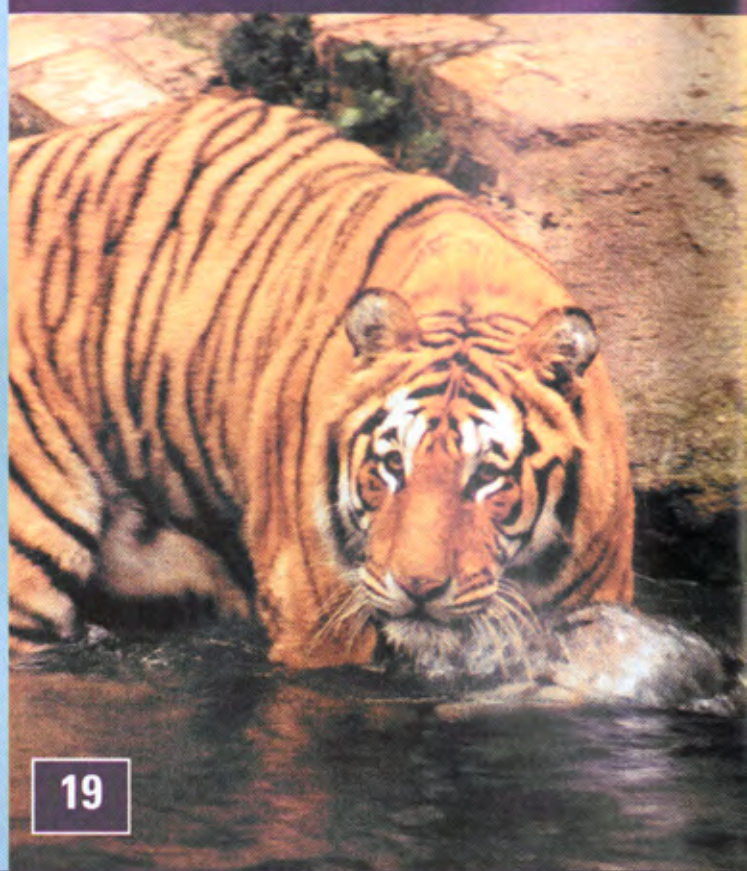
Dipòsit legal:
B-30671-98

El Zoo de Barcelona
no es fa responsable
de les opinions exposades
pels seus diversos
col·laboradors.

Prohibida la reproducció total
o parcial del contingut
d'aquesta publicació
amb finalitats comercials
sigui quin sigui el mitjà
o procés de reproducció,
sense autorització de l'editor.

B:SM Biblioteca de Serveis i Museus
Gran Via Carles III, 85 bis
08028 Barcelona

- 1 EDITORIAL
- 3 EL ZOO I LA CIUTAT
- 4 ACTUALITAT
- 10 QUADERN DE CAMP
EL LLOP MARÍ
- 13 FITXA BOTÀNICA
L'ARBRE BÍBLIC
- 14 REPORTATGE
ELS NÉTS D'EN FLOQUET VAN DE VIATGE
- 19 PÒSTER
TIGRE DE SUMATRA
- 24 EL NOSTRE ZOO
ESPAI GORIL·LES
- 30 EL NOSTRE ZOO
NOVA ENTRADA
- 32 MITES I LLEGENDES
LES SERPS
- 38 ELS NOSTRES ANIMALS
ABELLES, VESPE I BORINOTS

Jordi Portabella

Vice-president primer de B.S.M

El zoo i la ciutat

Ja tenim la nova porta d'entrada al Zoo de Barcelona, de cara al passeig dels Til·lers. El Zoo obre així un nou accés i amb ell s'inicia un nou itinerari. El nou Aviari és un bon començament per iniciar la visita al Zoo, com també ho és la instal·lació de zebres, nyús i estruços que, després d'un temps d'adaptació, podem afirmar que conviuen perfectament.

La nova centralitat del Zoo es constata amb l'exposició *Goril·les*, una exposició que suposa un pas endavant en el nou concepte de Zoo que, des d'aquestes pàgines, hem vingut defensant en els darrers anys. *Goril·les* planteja un apropament als animals des de la senzillesa, és una proposta d'entreteniment que incorpora coneixement i aposta per construir noves relacions entre animals i humans, contribuint, així, a la reflexió sobre la pròpia condició humana.

L'exposició comença repassant les diferents visions del passat, avui sorprenents, amb els goril·les. Aprofita el fenomen de Floquet de Neu per mostrar imatges de la seva vida i conèixer la genètica de l'albinisme. Ens apropa a la biologia de l'espècie, dels individus que viuen al Zoo i al coneixement del comportament dels goril·les i de les seves habilitats. Destaquen els diferents elements d'interactivitat així com una sèrie de propostes sobre què podem fer, cadascun de nosaltres, per a la conservació de l'espècie.

El Zoo s'albira en aquest context com una finestra oberta al món salvatge. Però un Zoo urbà és un espai on a més a més d'aprendre i d'adquirir coneixement et permet gestionar el silenci, on es pot llegir, pensar, un espai que dona singularitat a la ciutat, al bell mig, per apropar la natura als nostres hàbits i a les nostres rutines.

Es visiti com es visiti, el Zoo sempre explica coses. Tant si es visita a corre-cuita, volent veure-ho tot en un dia, com si es fa una visita pausada, aprofundint en la informació que conté, escoltant les xerrades educatives que fan els nostres cuidadors o bé simplement observant.

El nostre és un Zoo identificat amb la ciutat. Els éssers del Zoo han estat sempre molt estimats pels barcelonins i barcelonines. És una relació que té a veure amb la defensa i creació de valors d'interès públic, l'educació, la conservació d'espècies i la recerca per al benestar animal.

En aquest context, el Zoo, com mostra l'exposició *Goril·les*, també és un espai d'innovació. Innovació en la relació humans / animals, innovació per l'activitat de recerca que impulsa però també innovació pel tipus d'informació que posem a l'abast de tothom. Un zoo, però, perquè funcioni de manera adient ha d'estar dins d'una xarxa a escala internacional ja que sinó no pot actuar amb plenes garanties en el terreny de la conservació, de la recerca, o en el bon maneig de les col·leccions animals. Aquesta internacionalització s'anirà plasmant cada cop més per la via de la cooperació. Amb les Galápagos, amb els països de la selva del golf de Guinea i amb d'altres iniciatives que, ben segur, aniran incrementant-se en els propers anys.

actualitat

MÉS NENS I NENES QUE MAI A LES ESTADES DE SETMANA SANTA

Aquestes vacances de Setmana Santa hem tingut entre nosaltres 150 nens i nenes, que han decidit dedicar aquests dies a fer una de les estades que organitzem per vacances escolars. Cada vegada són més les famílies que pensen en el Parc Zoològic de Barcelona a l'hora que els seus fills i filles passin uns dies interessants i agradables. Per primera vegada hem fet una Estada de Dibuix, que també combinava estones de contacte amb els animals. Aquest tema nou ha tingut molt d'èxit i esperem repetir-lo properament.

I ara han començat les estades d'estiu, no us ho perdeu!

DIA DEL TIGRE: "REI PER UN DIA"

El Zoo de Barcelona, juntament amb l'European Association of Zoos and Aquariums (EAZA), està desenvolupant la Campanya del Tigre amb l'objectiu de conscienciar el públic i recaptar fons per a projectes de conservació del tigre en llibertat.

El passat diumenge dia 25 de maig vam celebrar el Dia del Tigre, "Rei per un dia" al Zoo de Barcelona.

Davant la instal·lació dels tigres vam muntar una carpa amb un taulell informatiu sobre la Campanya del Tigre i una exposició de fotografies sobre la caça furtiva i la destrucció del seu hàbitat. Així mateix, amb les nostres monitors i l'ajuda dels voluntaris, vam explicar els projectes de la campanya que tindran lloc a Sumatra, l'Índia, Malàisia, Cambotja i Rússia. Vam repartir els fullets de la campanya i vam exposar mostres de productes proce-

dents del tigre utilitzats per la medicina tradicional asiàtica, que porten el tigre a l'extinció. Malgrat la pluja i el dia gris, el nostre públic va venir a veure'ns i es va interessar per la problemàtica d'aquest animal emblemàtic.

Amb això fem un intent de conscienciar el públic en general que el tigre és víctima d'amenaques ambientals i comercials. En les darreres dècades, la taxa de població global de tigres es redueix dràsticament any rere any: ha passat de 100.000 exemplars a uns 5.000, aproximadament. Tots els projectes són rigorosament revisats per reconeguts experts internacionals a fi de garantir-ne el desenvolupament amb valors científics i conservacionistes. Els fons recaptats a la campanya van destinats a aquests projectes i són administrats per l'associació del Regne Unit 21st Century Tiger, formada per la Unió de la Patrulla Global del Tigre i el Zoo de Londres. L'objectiu de la campanya és aconseguir 250.000 euros.

El Dia del Tigre: "Rei per un dia", va ser una festa amb activitats infantils programades on els més menuts van poder veure's amb la cara maquillada de tigre... Però tot això ho podreu tornar a veure ben aviat en el nostre proper Dia del Tigre!

Esperem assolir el nostre objectiu amb la vostra col·laboració!

Si esteu interessats a obtenir més informació, podeu fer-ho trucant al telèfon del Zoo: 93 225 67 87. Podeu col·laborar en la campanya a través d'aquest compte corrent expressament obert per a la ocasió: 2100-1198-34-02000651-21 (Ref. Campanya del Tigre- Zoo)

alittat

NOUS TERRARIS AL "MIRA I TOCA"

Aquest mes hem inaugurat deu terraris nous a la secció "Mira i toca", situada al primer pis del Terrari. Això forma part d'una remodelació més important que afectarà tota la secció "Mira i toca", l'ala del Terrari dedicada als grups de nens que, acompanyats per un educador, aprenen a conèixer i apreciar l'interessant món dels amfibis i els rèptils.

Aquestes noves instal·lacions ens mostren un ampli ventall de la biodiversitat dels amfibis i els rèptils, així com dels seus hàbitats.

Estan construïts de forma original, incorporant l'última tecnologia en terraris, cosa que permet reproduir hàbitats fins ara difícils d'imitar, com són els molt humits i frescos propis de l'entorn dels petits amfibis o de certs rèptils.

Així les petites, delicades i verinoses granotetes de punta de fletxa *Dendrobates* tenen una instal·lació amb unes condicions ambientals, una humitat i una temperatura totalment adequades a les seves necessitats, a més a més d'un entorn totalment verd i exuberant de molses, falgueres i plantes diverses. Alguns rèptils propis d'ambients molt humits, com els dragonets de cua plana *Uroplatus*, originals de Madagascar, o el pitó verd *Chondropython viridis*, també es troben en terraris on el rec per aspersió permet mantenir unes condicions biològiques molt semblants a les del seu medi

natural, la selva humida tropical. També mantenim altres espècies de granotes, com ara les granotes arborícoles australianes *Litoria caerulea*, de manera que procurem tenir una representació de la fauna herpetològica de tots els continents.

Altres espècies de la zona tropical humida representades són: la boa constrictor *Boa constrictor*, l'anaconda groga *Eunectes notaeus*, el pitó reticulat *Python reticulatus*, la iguana verda *Iguana iguana* i la falsa corall centreamericana *Lampropeltis triangulum hondurensis*. De zones tropicals més seques tenim una valuosa serp en perill d'extinció, la boa terrestre *Acranthophis dumerilli*, i la falsa corall negra *Lampropeltis triangulum nigrita*. Pel que fa als deserts australià i africà, estan representats en terraris sorrencs i calorosos per l'agama barbuda *Pogona vitticeps* i la boa de la sorra *Eryx colubrinus*.

També hi tenim representada la fauna del nostre país amb dues espècies típiques de l'hàbitat mediterrani: el llargardaix comú *Lacerta lepida* i la serp d'aigua *Natrix maura*. Lògicament, el seus terraris reproduïxen el complex biòtop on viuen aquests animals.

Això és l'inici d'una remodelació més completa de tota l'ala "Mira i Toca" amb la finalitat de facilitar una millor utilització d'aquest servei per part dels grups escolars que ens visiten.

Un dels nous terraris. A veure si ets capaç de localitzar l'animal

APARICIÓ D'UN LLIBRE QUE TÉ COM A PROTAGONISTA FLOQUET DE NEU

Toni Sala

Goril·la blanc

Memòries d'en Floquet de Neu

Al Zoo de Barcelona hi ha l'únic goril·la albi conegut a tot el món: el cèlebre **Floquet de Neu**. Ara, a les acaballes de la vida, ell mateix ens relata la seva història singular des del moment en què, de ben menut, uns caçadors el van capturar a les selves de Río Muni, a l'actual Guinea Equatorial. Llegint aquestes memòries, descobrim episodis poc o mal coneguts de la vida d'un personatge que s'ha convertit en tot un símbol de la ciutat i del país des que hi va arribar fa més de 35 anys. Goril·la blanc ens ofereix la possibilitat insòlita de compartir les vivències de la condició animal i de la captivitat amb un observador extraordinari del seu entorn i, sobretot, de si mateix.

Toni Sala és un dels escriptors més rellevants en el panorama actual de la literatura catalana.

Després del seu debut, el 1997, amb els contes aplegats a Entomologia (Premi Documenta 1996), ha publicat la novel·la Pere Marín (1998), el recull de narracions Bones notícies (2001) i la conegudíssima Petita crònica d'un professor de secundària (2001). Totes aquestes obres són al catàleg d'Edicions 62.

Goril·la blanc
Memòries d'en Floquet de Neu
Toni Sala
Edicions 62 / No-ficció 20
ISBN: 84-297-5289-7
176 pàgines / 13 euros

REUNIÓ DEL TAG DE GRANS SIMIS.

APELDOORN. MAIG 2003

Al començament de maig va tenir lloc la segona reunió del TAG (Taxon Advisory Group) de grans simis, a la qual va assistir la conservadora de primats del Zoo de Barcelona, Mª Teresa Abelló.

Aquest grup de treball està format pels membres dels comitès d'EEP d'orangutan, goril·la i bonobo. Té com a objectiu analitzar els problemes que es detecten en el manteniment en captivitat d'aquestes espècies i solucionar-los, així com investigar i millorar, amb els nous coneixements de què es disposa dia a dia, les condicions de manteniment i maneig d'aquestes espècies en captivitat.

Actualment s'està revisant, actualitzant i millorant el contingut de les HGL (**Husbandry guidelines**) de goril·les i bonobos. Pròximament s'espera poder començar a desenvolupar les HGL per a orangutans.

En el curs de la reunió del TAG se celebren subreunions dels diferents comitès per revisar l'estat d'alguns individus que, pel fet de ser conflictius en el grup on es troben o estar arribant a la maduresa sexual i presentar risc de consanguinitat dins el seu grup, necessiten ser transferits a grups ja establerts en altres institucions o formar-ne de nous.

INTERNATIONAL STUDBOOK
of the
GORILLA

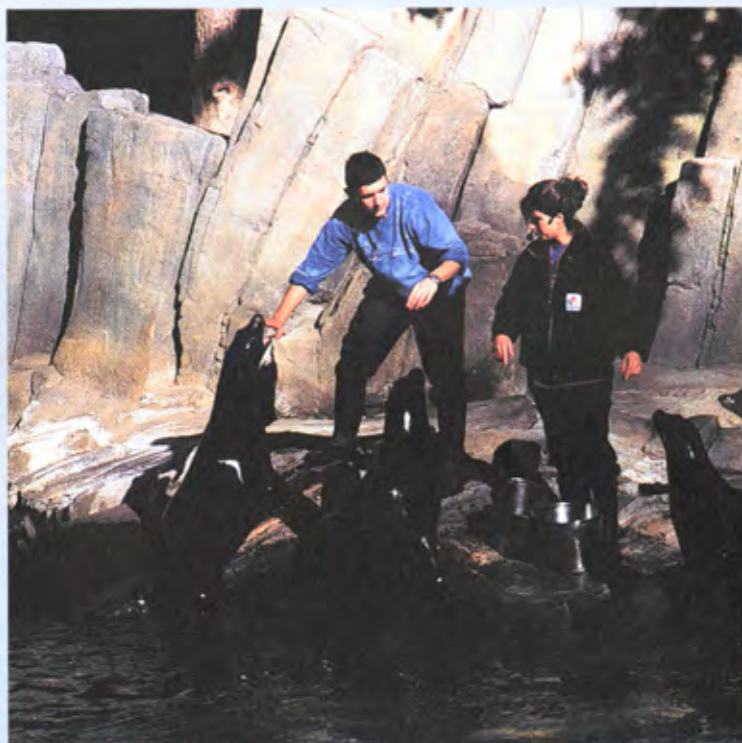
abilitat

NOVA PRESENTACIÓ EDUCATIVA A LA INSTAL·LACIÓ DE LLEONS MARINS

La nostra família de lleons marins de Califòrnia té casa nova. Respectant la ubicació anterior de la instal·lació, hem remodelat l'espai per tal d'imitar la costa rocallosa de la península de Califòrnia, que és l'hàbitat natural d'aquests simpàtics animals.

Aquesta remodelació permet incrementar la superfície útil de zona seca, sense minvar el volum d'aigua de la instal·lació anterior. Això és molt útil perquè els animals se sentin còmodes, així com per poder fer les presentacions educatives que tenen lloc des de fa unes setmanes. Dos grans vidres permeten al públic ficar-se dins l'espai i veure més de prop el que els entrenadors els mostren. A més, es pot seure en tot el perímetre.

Durant aquestes presentacions es parla de la biologia i el comportament dels lleons marins de Califòrnia i se'ls compara amb les foques i les morses per ajudar a identificar-los. Us invitem a gaudir d'aquesta nova experiència amb nosaltres.

LA FAMÍLIA DE LLEONS MARINS DE CALIFÒRNIA CREIX

El passat dia 1 de juny va néixer una femella de lleó marí de Califòrnia, filla de **Filippa** i **Pototo**. Era el primer dels naixements que s'esperaven per a aquesta temporada i, una setmana després, naixia un mascle, en aquest cas fill de **Nora** i **Pototo**.

Aquests naixements obeeixen al pla de reproducció que ja fa uns anys vam iniciar, per tal de potenciar la col·lecció de lleons marins de Califòrnia.

El disseny de la nova instal·lació ha facilitat que els petits aprenguin a nedar.

En aquests moments els podeu veure, mares i fills, junts amb tots els altres membres de la família, ara ja d'12 individus.

UN SIAMANG CRIAT A MÀ

Com ja sabeu, la reproducció dels animals en captivitat és una de les tasques més importants que desenvolupen avui els zos, ja que això té una gran importància en la conservació de les espècies en perill. D'aquesta manera s'augmenta el nombre d'individus que formen les poblacions captives, la qual cosa permet potenciar l'intercanvi d'exemplars entre les diferents institucions i millorar, mitjançant el control de la formació de les parelles, la variabilitat genètica de les espècies.

Assolir l'èxit en aquesta feina, però, no sempre resulta fàcil i, a més, si s'aconsegueix que els animals es reproduïxin, sovint hi ha problemes a l'hora de criar els petits per part dels progenitors.

Aquest és el cas de **Muara**, un femella de siamang *Hylobates syndactylus* que va néixer fa uns tres anys al nostre Zoo i que, malgrat els esforços que s'han fet perquè fos cuidada per la seva mare, ha hagut de ser criada a mà pels seus cuidadors. Aquest estiu ha estat enviada al Zoo d'Atenes (Grècia) per integrar-se en un grup de siamangs.

El cuidador Antonio Alonso amb la Muara.

ARRIBA UN MASCLE D'ANACONDA

Acaba d'arribar al Terrari del Zoo un mascle d'anaconda comuna *Eunectes murinus*, que formarà parella amb la nostra femella, a la qual vam remodelar i ampliar no fa gaire la instal·lació. Encara haurem d'esperar un temps considerable per poder-los ajuntar ja que, malgrat que en aquestes gegantines serps tropicals les femelles són sempre més grans que els mascles, en aquest cas la diferència de grandària és de moment massa considerable: la nostra femella resident, que fa ja uns anys que viu aquí i que és una de les serps més grans que tenim, mesura més de 5 m de llargària, mentre que el nou mascle en prou feines arriba als 2 m.

Caldrà esperar, per tant, que el jove mascle creixi una mica més, però després esperem tenir amb aquesta espècie el mateix èxit reproductor que hem aconseguit amb l'altra espècie d'anaconda de la nostra col·lecció, l'anaconda groga *Eunectes notaeus*, que ja ha criat repetides vegades en les nostres instal·lacions.

UN COP MÉS, EL ZOO PLATÓ DE TELEVISIÓ

Tal com van fer l'any passat, els guionistes d'El Cor de la ciutat han pensat en el Zoològic per filmar algunes escenes de la popular sèrie que TV3 emet havent dinat. La nova porta de la Ciutadella, **Floquet de Neu** i els pingüins van actuar com a actors de repartiment al costat d'actors consagrats com Rosa Novell i Pep Munné.

departament d'educació
Barcelona

AVANÇ DE LES ACTIVITATS DEL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

SETEMBRE, OCTUBRE, NOVEMBRE I DESEMBRE DE 2003 I ESTADES DE NADAL I REIS

MATINS AL ZOO

Activitat per als nens i nenes de 4 a 11 anys els dissabtes de 10 a 13 h.

Alguns matins entraran als estables de diferents animals del Zoo per veure on passen la nit; algun cop podran tocar un animal o preparar el seu àpat i també faran treballs relacionats amb el tema del dia.

Els nens/es sempre aniran acompanyats per educadors/es i per voluntaris/àries del Zoològic.

Calendari:

6 de setembre	Donem menjar als pingüins!
13 de setembre	Vols ser entrenador/a de dofins?
20 de setembre	Vine a tocar un lèmur!
27 de setembre	Sigues cuidador/a del Zoo!
4 d'octubre	Les cries del Zoo
11 d'octubre	La família hipopòtam
18 d'octubre	Els felins
25 d'octubre	La família de Floquet de Neu
1 de novembre	Vols ser entrenador/a de dofins?
8 de novembre	Coneixes els nostres pingüins?
15 de novembre	Sigues el cuidador/a dels rèptils!
22 de novembre	Les girafes del Zoo
29 de novembre	Vine a tocar un lèmur!
6 de desembre	El somriure dels dofins
13 de desembre	Els grans micos
20 de desembre	Animals aquàtics
10 de gener	Donem menjar als pingüins!

Horari de 10 a 13 h.

MATINS FAMILIARS

Activitat per a les famílies, els diumenges de 10 a 12,30 h. Aquest trimestre l'activitat serà: *Els dofins del zoo*, els diumenges 5 d'octubre, 9 de novembre, 14 de desembre i 11 de gener.

INFORMACIÓ I INSCRIPCIONS

Us podeu apuntar fins al dijous anterior a l'activitat. Places limitades.

Departament d'Educació,
Passeig Circumval·lació, 3. 08003 Barcelona
Telèfon: 93 225 67 87
Fax: 93 225 25 63

ESTADES, CASALS DE ZOOLOGIA NADAL/REIS 2003/04

Per a nens/es de 5 a 14 anys

Cursets impartits per biòlegs del Departament d'Educació del Zoològic de Barcelona. Combinen estones de treball i d'estudi amb altres de contacte amb els animals del Zoo. Es poden tocar alguns animals, donar-los menjar i visitar instal·lacions interiors.

Es fan grups distribuïts per edats: 5-7 anys, 8-10 anys i 11-14 anys.

Cada grup és dirigit per un educador/a del Departament d'Educació del Zoològic, amb l'ajut de voluntaris.

Programa:

22, 23 i 24 de desembre de 2003
Ponis i cavalls (5-8 anys)
Sigues el granger/a del Zoo! (5-8 anys)
Les cries del Zoo (5-14 anys)

29, 30 i 31 de desembre de 2003
Ponis i cavalls (5-8 anys)
Sigues el granger/a del Zoo! (5-8 anys)
Les cries del Zoo (5-14 anys)

Horari de 9 a 16 h.

Inscripcions:

A partir del dia 3 de novembre, telèfon 93 225 67 87

FESTES D'ANIVERSARI

El Zoològic organitza festes d'aniversari per a nens/es, els dissabtes i diumenges al matí de 10,30 a 13 h, i també tots els dies de la setmana a la tarda. Els nens/es, a més de ser felicitats pels dofins, gaudeixen d'una festa amb esmorzar o berenar, pastís, visita als seus animals preferits i més sorpreses.

Una festa que no oblidarà mai, ja que podrà tocar els seus amics dofins!

El nombre mínim d'assistents per festa és de 10 persones.

Per a totes les edats.

Sol·liciteu la reserva tan aviat com us sigui possible, ja que l'activitat té molt bona acollida.

Reserves: telèfon 93 225 67 87

Atenció, ara també a la tarda!

EL LLOP MARÍ *Monachus monachus*

Fins ara hem dedicat cada número de la nostra secció a un ecosistema, fixant-nos en les diverses possibilitats que ofereix per al dibuixant. En aquesta ocasió, en canvi, ens centrem en una sola espècie, el llop marí, foca caputxina o foca mediterrània (vell marí a les illes Balears i foca monje en castellà), l'únic mamífer pinnípede del Mediterrani, poblador en altres temps de tota la costa del nostre mar i de la part més propera de l'Atlàntic, que després d'una imparable regressió s'ha vist reduït a només uns quatre-cents exemplars i actualment es troba amenaçat de desaparició. Només en queda una població poc coneguda, dispersa i molt amenaçada per la interacció humana, al Mediterrani oriental i una altra, menys fragmentada però delmada per les difícils condicions que imposa el medi, al litoral africà de l'Atlàntic, amb el nucli més dens a les costes saharauí i mauritana. És allí, a la rocallosa costa de la

península de cap Blanc, on aquestes foques presenten l'única colònia de cria permanent, amb uns 120 individus que aprofiten les productives aigües i les nombroses coves. Un grup de biòlegs espanyols n'estudia des de fa uns quants anys la reproducció, l'alimentació, la diversitat genètica i altres aspectes per tal d'esbrinar com detenir el dramàtic procés de regressió.

A la primavera de 1999 vaig tenir el privilegi d'acompanyar l'equip d'investigadors i de poder contemplar i dibuixar aquests magnífics animals. En el camp professional de la il·lustració científica, el treball monogràfic sobre una espècie permet aprofundir en cadascun dels seus aspectes i obtenir un resultat gràfic molt ric, que pot contribuir en gran mesura a millorar l'acció divulgadora en llibres i altres mitjans. Per a l'afecionat, el treball monogràfic suposa un bon repte per a la seva capacitat explicativa mitjançant el

La importància d'aquest lloc rau que aquí se situa l'única colònia de cria de l'espècie (reunió de mascles, femelles i cries de totes les edats). Els biòlegs tenen un auster campament sobre el penya-segat, damunt d'una de les coves.

Els mascles adults fan més de 2,5 metres; són negres amb una taca blanca característica sota l'abdomen i una altra al coll, aquesta resultant de les cicatrius de les freqüents baralles que mantenen. Els altres individus també mostren cicatrius disperses per tot el cos, com es veu en aquest subadult.

El seu aliment principal consisteix en pops, llagostes i peixos de costa que capturen sobretot a la nit, mitjançant immersions d'uns 8 minuts realitzades generalment a uns quants quilòmetres de la costa, on prospekten fons de només 30 o 40 metres de profunditat, atès que la plataforma continental aquí és molt horitzontal. Detecten les seves preses al tacte mitjançant els sensibles pèls que els cobreixen el morro.

La gran violència de l'oceà remodela constantment aquesta costa i crea i destrueix les coves ràpidament. Els biòlegs han de salvar 13-15 m d'altura i, carregats amb l'equip, sortejar les enormes ones per accedir a les foques i fer la seva feina, cosa que només és possible durant la baixamar.

El TDR és un sensor i arxivador electrònic que, subjecte a una pota del darrere de l'animal, proporciona les dades d'immersió per estudiar-les.

Els cadells presenten una coloració molt semblant a la dels mascles adults. Hi ha moltes baixes entre ells, perquè aquestes aigües tan riques, que asseguren l'aliment quotidià a la colònia, resulten alhora extremadament dures per als més inexperts.

Els moments d'oci permetien observar la interessant fauna del Sàhara, atès que els animals hi acudien assíduament si se'ls oferien les restes del menjar i se'ls esperava amb paciència. Jerbu petit *Gerbillus pyramidum*, corredor *Cursorius cursor* i guineu del desert *Vulpes rueppelli*.

Aquest gras i intel·ligent animal, que quan entra a l'aigua es converteix en un nedador àgil i juganer i en un formidable bussejador capaç de pescar a 80 metres de profunditat, hauria d'existir sempre.

Estrella Damm col·labora
amb el Zoo de Barcelona

L'Estrella del Zoo

L'Estrella de les Cerveeses

Fitxa botànica

L'arbre bíblic

Floració: tardor
Color flor: verd grisenc
Fructificació: tardor
Color fruit: marró vermellós

El cedre del Líban *Cedrus libani* és una conífera de port majestuós que destaca per l'horitzontalitat de les branques quan és adult. Pot arribar a alçades de 40 m i a fer més de 2 m de diàmetre de tronc. Resulta imponent

plantat aïllat als jardins i deixant molt d'espai lliure per poder admirar-lo completament.

Les fulles són semblants a les dels pins, però es distingeixen fàcilment d'aquests perquè en surten moltes del mateix braquiblast i són molt més curtes.

Té les flors masculines i femenines al mateix arbre i, com en tots els cedres, les llavors estan tancades en pinyes que tarden dos anys a madurar a l'arbre.

En el seu hàbitat natural ocupava grans zones muntanyoses del Líban, Turquia i Síria, però se n'ha explotat tant la fusta al llarg de la història que actualment en queden pocs boscos, en taques disperses.

Poden viure més de 1.000 anys i concretament, al voltant de Beirut, hi ha un bosc famós anomenat Arz ar-Rab (els cedres del Senyor) on hi ha exemplars que es calcula que tenen més de 1.500 anys.

SABIEU QUE...

Ha estat considerat per moltes civilitzacions com un arbre de gran poder medicinal, amb connotacions religioses i de simbologia poderosa. Els textos bíblics en parlen en moltes ocasions, tant per exemplificar la força i lloar la Creació, com en exemples pràctics d'ús medicinal com, per exemple, per curar la lepra.

La fusta del cedre és una de les més fortes i tant els fenicis com els grecs i els egipcis la van utilitzar per a la construcció de temples, palaus i vaixells. La llegenda diu que, juntament amb el xiprer, la seva fusta va ser utilitzada per construir el temple de Salomó.

Al Líban, el cedre és un emblema nacional i està representat a la seva bandera.

ON SÓN?

Al Zoo n'hi ha quatre. Us recomanem visitar el de la zona dels jocs infantils i el de les muntanyes de Montserrat.

HÀBITAT: boscos de muntanya mitjana

Els néts d'en Floquet van de viatge

***Kivu i Kiondo són
enviats a la
"Nursery" de L'EEP***

Com ja hem explicat en ocasions anteriors, avui dia moltes de les espècies que mantenim en captivitat són coordinades i controlades a escala internacional, en el nostre cas europea.

Hi ha uns programes específics de reproducció en captivitat, que anomenem amb les sigles EEP, dirigits per un coordinador amb l'ajuda d'un comitè d'especialistes en cada espècie, pertanyents a les distintes institucions europees que participen en aquest programa.

Els grans simis, orangutans, goril·les, ximpanzés i bonobos tenen un programa d'EEP per tal d'assegurar que totes les institucions que els mantenen ho facin de forma adequada i promoure, a més, una adequada taxa reproductiva d'aquestes poblacions en captivitat que n'asseguri la viabilitat en els pròxims 100 anys.

La reproducció en captivitat de

grans simis, així com d'altres espècies, presenta en algunes ocasions un problema greu: les femelles no saben cuidar correctament les cries fins al punt que, en algunes ocasions, arriben a posar-ne en perill la supervivència.

Normalment, si es detecta algun problema s'intenta corregir mitjançant el maneig dels individus, però en algunes ocasions es fa ine-

visible haver de separar la cria de la mare. En altres ocasions no és la conducta de la mare la causant d'aquesta separació, sinó que pot ser l'estat d'una cria (prematura o malaltissa).

En grans simis, el naixement té lloc en un estat una mica més prematur que el d'altres primats, de manera que tenen un període de desenvolupa-

ment llarg, durant el qual necessiten ser atesos amb especial cura i atenció. D'altra banda, en les experiències dels últims 20 anys s'ha constatat que els grans simis necessiten créixer en companyia de congèneres per desenvolupar-se físicament i psicològicament de forma adequada. Així s'evita un excés d'humanització amb el consegüent desenvolupament

de conductes anòmales que dificulten la possibilitat d'integrar-los en grups socials de la pròpia espècie i, fins i tot, distorsionen la seva conducta reproductora en arribar a adults. A causa de tot això, ja fa uns anys, a la fi dels vuitanta, es va determinar que al Zoo de Wilhelma (Stuttgart) hi hauria la nursery europea, lloc on es concentrarien els esforços per acon-

seguir un desenvolupament adequat de totes les cries de gran simi que per un motiu o l'altre haguessin de ser separades dels seus progenitors. D'aquesta forma s'aconsegueix que els diferents "orfes" de goril·la, orangutan o bonobo poguessin ser atesos per un grup de cuidadores especialitzades a donar les atencions necessàries a aquests primats d'elevat

desenvolupament psicològic i, a més, que aquests exemplars poguessin gaudir de la companyia de congèneres per afavorir així el desenvolupament de la conducta pròpia de la seva espècie.

Si un exemplar ha de ser enviat a la nursery de Wilhelma, hi ha de ser transferit abans de fer sis mesos a fi de facilitar la seva integració amb les cuidadores i els "companys" que hi trobarà. Per evitar que l'animal sofreixi un estrès excessiu amb els canvis, un cuidador o cuidadora habitual l'acompanya durant el viatge i s'està amb ell a la nova "llar" durant uns dies per assegurar que l'habituaació sigui l'adequada i gens traumàtica. Després, el "petit gran simi" que-

darà en aquesta institució fins als tres o quatre anys. El Comitè de l'EEP de l'espècie respectiva decidirà quin grup d'adults d'alguna de les institucions europees pot ser la nova i millor destinació per a ell i, amb l'acord de les institucions implicades, allí serà enviat el jove goril·la.

A aquesta edat es considera que l'individu té un desenvolupament suficient per integrar-se en un grup amb exemplars de diferents edats i és on en principi haurà d'acabar de desenvolupar-se i aprendre a ser un "primat".

M. Teresa Abelló
Conservadora de primats

Benvolguts nens i nenes del Zoo Club,

Hola, sóc la Teresa i treballo al Zoo. Fa uns dies vaig anar a acompanyar els goril·les **Kiondo** i **Kivu**, els dos nets petits de **Floquet de Neu**, al Zoo d'Stuttgart, Alemanya, i us he volgut escriure una carta per explicar-vos com va anar el viatge.

Hi vam anar amb avió, perquè calia que el viatge fos ràpid i còmode per estalviar molèsties als petits. Penseu que era la primera vegada que sortien del Zoo de Barcelona. Així que els vam aconseguir bitllets, com qualsevol altre passatger, perquè viatgessin en un seient al meu costat. Això sí, vam haver de demanar permís al comandant de l'avió en persona. Per sort, ens el va donar.

Kivu i **Kiondo** anaven dins una caixa gran de plàstic amb unes obertures per poder

van lligar bé perquè no caigués. Els petits respirar i mirar enfora. Van posar la caixa en un seient al meu costat i la goril·les anaven adormits perquè els havíem donat un xarop per tranquil·litzar-los, però quan ja estàvem volant **Kivu** es va despertar i va cridar dues vegades. Tothom va callar de cop, jo crec que els passatgers devien pensar que hi havia un senyor molt seriós em va dir: "Com crida el gosset!" Jo no vaig gosar contestar-li, però l'hostessa va dir: "Nooooo, si són goril·les!" El senyor va obrir molt els ulls i va dir: "Really?" (parlava anglès i això vol dir "De debò"?). Aleshores em va preguntar moltes coses, i al final va dir: "Caram, no coneixia ningú que tingués goril·les a casa!" És clar, li vaig explicar de seguida que no eren meus, sinó del Zoo.

A l'aeroport ja ens esperaven amb un cotxe del Zoo d'Stuttgart i com que els goril·les estaven molt neguitosos els vam treure de la caixa. Quan algú s'aturava al nostre costat es quedava al·lucinat en veure **Kiondo** amb el nas enganxat a la finestra del cotxe per poder mirar enfora. Feia riure més que en Shin-Chan.

Quan vam arribar a la nursery, els dos goril·les es van endur una sorpresa; és com quan vosaltres us aneu fent grans i un bon dia us canvien l'habitació, us treuen el llit de baranes i us posen una taula per fer els deures i altres coses de grans. Doncs a ells els va passar el mateix. Ara tenien una instal·lació de goril·les grans amb cordes i altres coses per gronxar-se i ja no hi havia un llit sinó unes gabiets molt còmodes per dormir i no prendre mal. Una instal·lació excel·lent on s'ho passarien molt i molt bé.

Des de la seva instal·lació podien veure les dels goril·les més grans. Com us ho diria... si ells estaven a P1 (si existís), els altres anaven ja a P3 i P5. A P3 hi havia tres goril·les d'entre 1 i 2 anys (un era **Mayani**, arribada l'any passat i nascuda també al Zoo de Barcelona), i a P5, dos més d'entre 2 i 3 anys. Dos cops al dia els reunien tots, com si fos l'hora del pati, i jugaven junts perseguint-se i corrent. Sempre guanyaven els grans. Normal oi? **Kiondo** se'ls mirava amb atenció i jo pensava que d'aquí a uns mesos ells també podrien jugar amb els grans. De seguida es van fer amics d'Elke, la cuidadora alemanya, que els feia moltes carícies i estava molt contenta d'acollir-los.

Quan ja em vaig haver d'acomiadar, com us ho explicaria...? Ah! Ja ho sé, és com quan marxeu de colònies, que els pares estan contents perquè saben que us ho passareu molt bé, però alhora els fa una mica de pena perquè no us veuran.

Quan ja marxava vaig sentir que Elke els cantava una cançó, això sí, en alemany. Però tots dos són molt espavilats i de segur que ben aviat l'entendran.

Una forta abraçada de **Kiondo**, **Kivu** i meva.

Teresa Miralles

TIGRE DE SUMATRA

Panthera tigris sumatrae

F I T X A T È C N I C A

CLASSIFICACIÓ

Classe: MAMÍFERS
Ordre: CARNÍVORS
Família: FÉLIDS
Gènere: *Panthera*
Espècie: *tigris*
Subespècie: *sumatrae*

Alimentació: carnívora

Vida social: solitària

ECOLOGIA

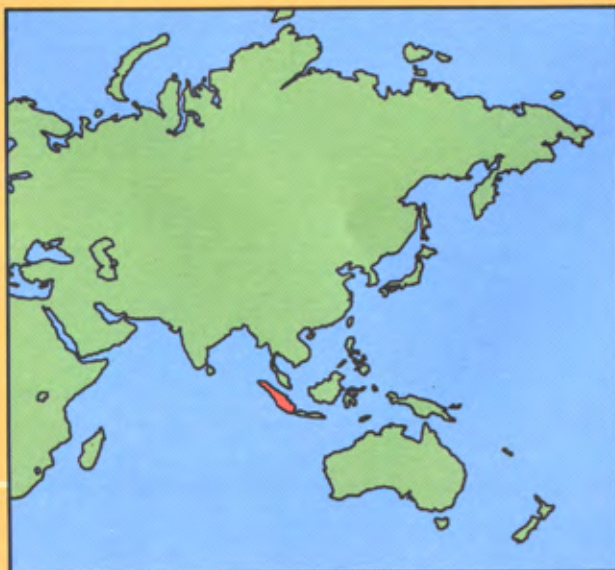
Distribució: el tigre de Sumatra és una subespècie endèmica de l'illa de Sumatra (Indonèsia).

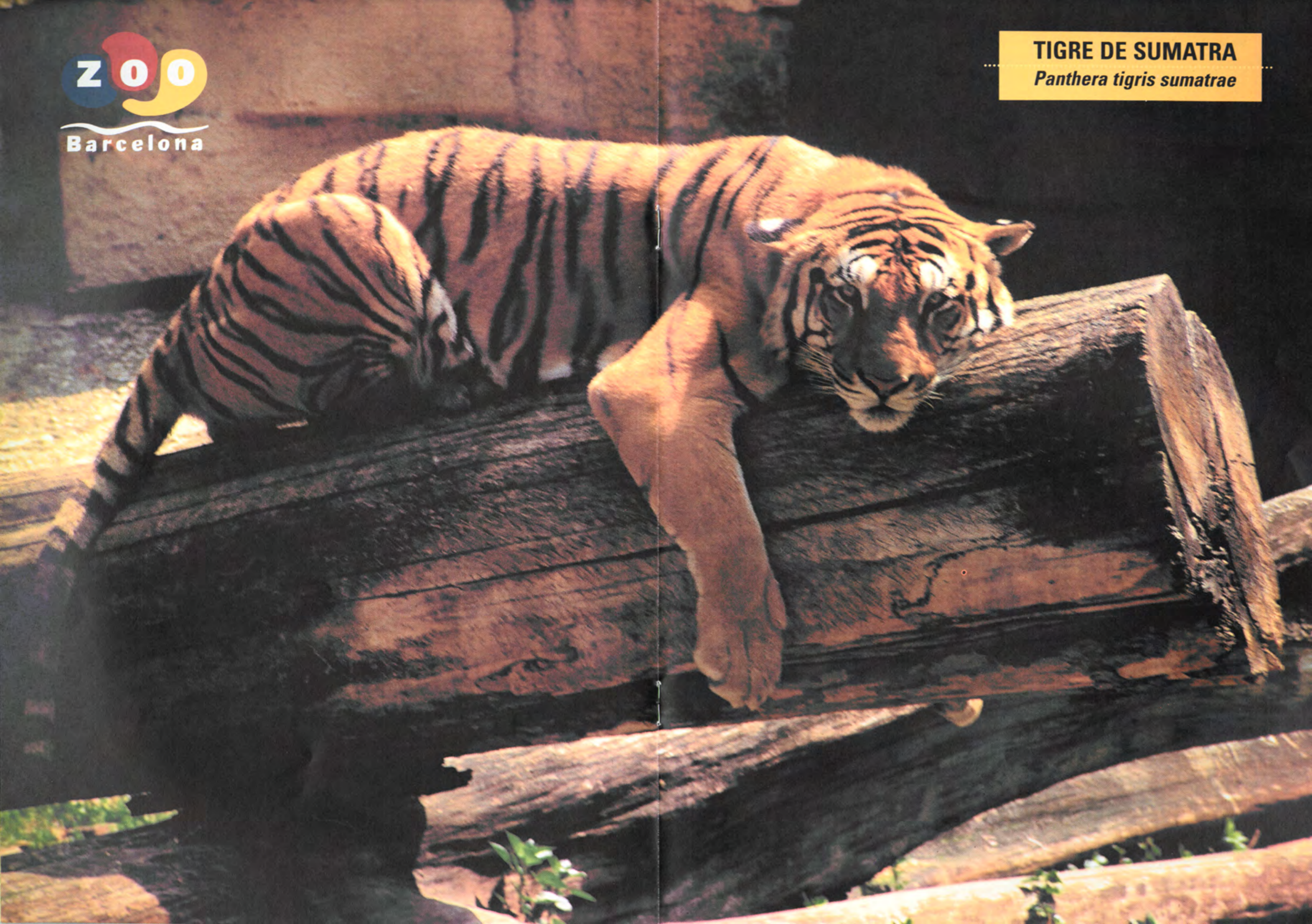
DADES BIOLÒGIQUES

Pes: 80 - 150 kg
Llargària: 150 - 250 cm
Gestació: 102 - 110 dies
Nombre de cries: 1- 4
Pes en néixer: 750 - 1.100 g
Longevitat: més de 25 anys en captivitat
Reproducció: vivípara

HÀBITAT

No viu mai en llocs oberts, ja que necessita una bona cobertura vegetal per poder aproximar-se a les seves víctimes sense ser detectat fins al darrer moment. Ocupa manglars, regions pantanoses ben arbrades, selves seques i selves humides.

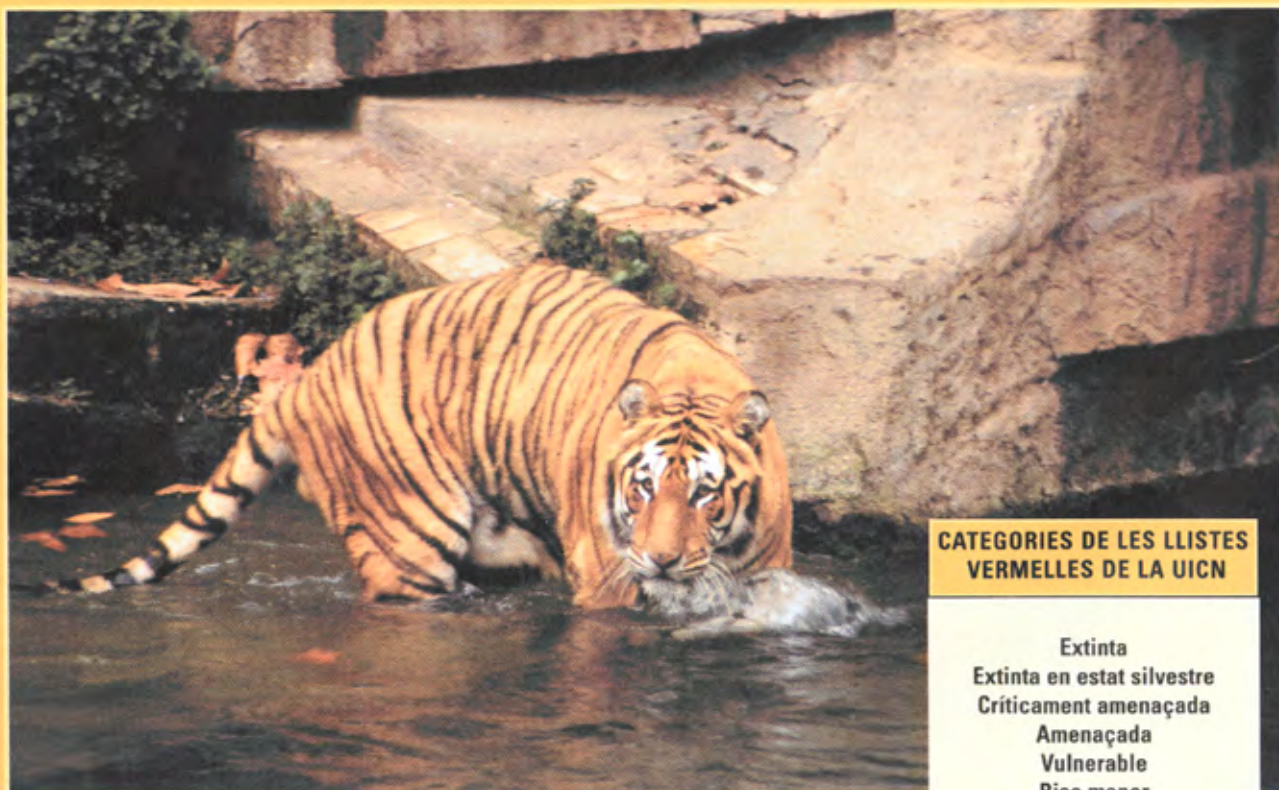

SITUACIÓ DE L'ESPÈCIE

Al principi del segle passat, aquest tigre era tan nombrós que les víctimes mortals de les seves incursions en els poblats eren molt freqüents. Fins a la fi de la II Guerra Mundial encara era comú i considerat oficialment una plaga. Fins a l'any 1974, es calcula que a Sumatra es mataben uns 100 exemplars de tigre l'any, malgrat que el Govern d'Indonèsia el va protegir a partir de 1972.

Però actualment la desforestació, el conreu de grans zones abans verges i la caça furtiva el fan perillar seriosament i es creu que a Sumatra només hi queden uns 400 animals; d'altra banda, hi ha censats 210 exemplars captius en zoos de tot el món, entre els quals el de Barcelona, que col·labora amb l'EEP (Programa Europeu de Cria) d'aquesta subespècie.

Segons les llistes vermelles de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN), preparades per la Comissió de la Supervivència d'Espècies, la situació del tigre (*Panthera tigris*) és la d'espècie **AMENÇADA**.

CATEGORIES DE LES LLISTES VERMELLES DE LA UICN

Extinta
Extinta en estat silvestre
Críticament amenaçada
Amenaçada
Vulnerable
Risc menor
Dades insuficients
No avaluada

ADOPTANTS PARTICULARS

ALEX CRUZ i LORENA ESCAMILLA
1 ORANGUTAN

MIQUEL FERNÁNDEZ ARAGONÉS
1 PANTERA NEGRA

COLLA DEL DRAC DEL POBLENOU
1 IGUANA RINOCERONT

GEMMA SÁNCHEZ EDO
1 GOSSET DE LES PRADERIES

EMMA CANALS
1 JAGUAR

PREMATURA
Associació Catalana per a Nenes i
Nens Prematurs
1 CANGUR

MARIO CLOBER
1 LLEONA

GERARD I HANS FREIXAS
1 GOSSET DE LES PRADERIES

JOSÉ LUIS GALIPIENSO
1 MANDRIL

EMPRESSES I ENTITATS COL-LABORADORES

PINGÜI

LLEÓ MARI
DE CALIFÒRNIA

LLEÓ D'ANGOLA

GUARÀ

FLOQUET DE NEU

CAPIBARA

MUNI

INDUSTRIAS TITAN, S.A.

TIGRE
DE SUMATRA

PANTERA
DE LES NEUS

BASI, S.A.

COCODRIL
DEL NIL

LABORATORIOS

PORC IBÈRIC

TORTUGA GEGANT DE
LES SEYCHELLES

JAGUAR

LLÚDRIA

FLAMENCs DE CUBA I
XILE

GUEPARD

XIMPANZÉ

PER QUÈ EN FLOQUET NO TÉ DESCENDENTS ALBINS?

¿POR QUÉ COPITO NO TIENE DESCENDIENTES ALBINOS?

WHY DOESN'T SNOWFLAKE HAVE ANY ALBINO DESCENDENTS?

La coloració de la pell dels animals (i dels humans) és el resultat de tres components:

- El colorat aporta una coloració progressiva als teixits.
- L'eumelanina aporta un color marró que varia per les zones de la pell i dels cabells.
- La melanina és quan tenim un colorat més profund, resultant que ven del lloc al cap.

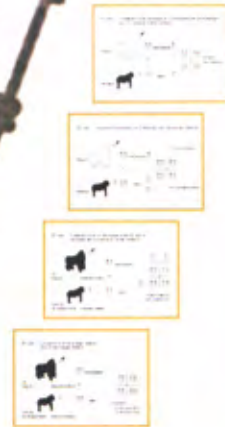
L'albinisme es produeix a causa d'una mutació en la síntesi de melanina a nivell de gens que dirigeix la pigmentació de la pell i dels cabells. Aquesta és el cas de Floquet de Neve, que presenta les característiques següents:

- Pel:** blanc grisós.
- Pell:** rosada, amb un rosat al voltant dels ulls.
- Olls:** blau clar de vista i ocasionalment espaldats dels ulls (esquival).
- En alguns casos es pot presentar una manca de melanina a nivell de la pell i dels cabells, però no a nivell dels ulls, que podria ser el cas de Floquet de Neve.
- Herència:** autòsoma recessiva.

L'albinisme és un tret hereditari de naturalesa recessiva, la qual cosa vol dir que per tenir fills albins cal que tant el pare com la mare tinguin un alel de l'alel. La probabilitat que el fill sigui albi és del 25%.

Aquesta baixa probabilitat que dos individus tinguin dos alels recessius fa que l'albinisme sigui raríssim. En el cas de Floquet de Neve, que presenta les característiques següents, aquesta és la probabilitat que el fill sigui albi és del 25%.

El colorat és el resultat de tres components:

- El colorat aporta una coloració progressiva als teixits.
- L'eumelanina aporta un color marró que varia per les zones de la pell i dels cabells.
- La melanina és quan tenim un colorat més profund, resultant que ven del lloc al cap.

L'albinisme es produeix a causa d'una mutació en la síntesi de melanina a nivell de gens que dirigeix la pigmentació de la pell i dels cabells. Aquesta és el cas de Floquet de Neve, que presenta les característiques següents:

- Pel:** blanc grisós.
- Pell:** rosada, amb un rosat al voltant dels ulls.
- Olls:** blau clar de vista i ocasionalment espaldats dels ulls (esquival).
- En alguns casos es pot presentar una manca de melanina a nivell de la pell i dels cabells, però no a nivell dels ulls, que podria ser el cas de Floquet de Neve.
- Herència:** autòsoma recessiva.

Espai Goril·les

"La meva feina no és treure'ls de la natura o educar-los, l'únic que vull és interpretar la seva vida i entendre'ls. És per això que m'hi vaig acostar amb empatia i respecte, esperant d'ells només pau i caliu. Ells em van acceptar amb una immensa generositat d'esperit." Aquestes paraules de George Schaller resumeixen l'"Espai Goril·les", un lloc on hem pretès, amb modèstia, recollir tot el coneixement que tenim els humans sobre aquestes fantàstiques criatures, tan properes a nosaltres en intel·ligència i sentiments.

QUÈ ESTEM FENT PER EVITAR LA DESAPARICIÓ DELS GORIL·LES?

¿QUÉ ESTAMOS HACIENDO PARA EVITAR
LA DESAPARICIÓN DE LOS GORILAS?

WHAT ARE WE DOING TO AVOID
THE DISAPPEARANCE OF THE GORILLAS?

- els projectes de conservació ex situ: els zous com a reserves d'animals, bancs genètics i agents d'educació social
- els programes de conservació in situ: parcs nacionals, santuaris i reserves
- els projectes de reintroducció al seu hàbitat natural

- los proyectos de conservación ex situ: los zoolos como reservas de animales, bancos genéticos y agentes de educación social
- los programas de conservación in situ: parques nacionales, santuarios y reservas
- los proyectos de reintroducción en su hábitat natural

- ex situ conservation projects: zoos as animals reserves, gene banks and social agents of education
- in situ conservation programs: national parks, sanctuaries and reserves
- reintroduction projects in their natural habitat

URKO
ZOO DE BARCELONA

cionament de la societat dels goril·les; les capacitats d'aprenentatge; els enemics; els diferents projectes de conservació; i, finalment, què podem fer per evitar-ne la desaparició.

En entrar, observarem un moll de càrrega amb una cria de goril·la empresonada, al voltant d'imatges de la bèstia ferotge que eren els goril·les. Com a contraposició, al davant trobem com treballaven els primers naturalistes, amb una imatge de Diane Fossey i els quaderns de camp de Jordi Sabater Pi i Àngela Dalmau.

Tot seguit, descobrim imatges inèdites de **Floquet de Neu** i la raó per la qual no ha tingut descendència albina. Un joc semblant a les màquines escurabutxaques ens permetrà d'entendre-ho.

No sols compartim el 97,7% de l'ADN amb els goril·les, també compartim moltes altres coses, una de les quals descobrirem que és la tendresa. Igual que nosaltres, els goril·les s'identifiquen per la cara; cadascun d'ells té uns trets facials diferents, però és a través de les arrugues del nas com es reconeixen els individus.

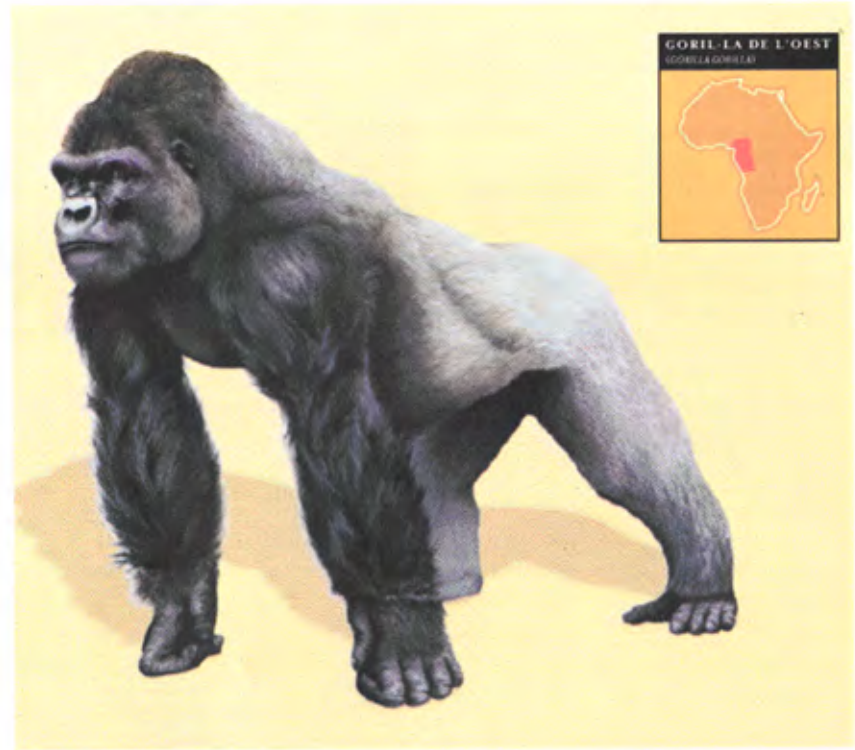
Els goril·les només viuen a l'Àfrica i n'hi ha cinc subespècies diferents.

GORIL·LA DE L'EST
GORILLA GORILLA
GORILLA GORILLA

QUANTS TIPES DE GORIL·LES HI HA?

Actualment hi ha cinc subespècies de goril·les: el goril·la de l'est, el goril·la de l'oest, el goril·la de les muntanyes, el goril·la de les planes i el goril·la de les muntanyes de l'est. El goril·la de l'est és el més comú i el més gran, mentre que el goril·la de les muntanyes de l'est és el més petit i el més rar.

GORIL·LA DE L'OEST
GORILLA GORILLA
GORILLA GORILLA

QUANTS TIPES DE GORIL·LES HI HA?

Actualment hi ha cinc subespècies de goril·les: el goril·la de l'est, el goril·la de l'oest, el goril·la de les muntanyes, el goril·la de les planes i el goril·la de les muntanyes de l'est. El goril·la de l'est és el més comú i el més gran, mentre que el goril·la de les muntanyes de l'est és el més petit i el més rar.

EBOLA
GUERRAS ÉBOLA
DEFORESTACIÓN
WARS GUERRAS

HA EN LLIBERTAT?

PAIS	POPULACIÓ	GUERRA
1. SUDAN	33.000.000	1983-2005
2. SOMÀLIA	10.000.000	1991-1992
3. ANGOLA	15.000.000	1962-1975
4. CAMBODJA	14.000.000	1975-1979
5. LAOS	6.000.000	1975-1976
6. BURUNDI	7.000.000	1993-1994
7. RWANDA	7.000.000	1994
8. CAMBODJA	14.000.000	1975-1979
9. SUDAN	33.000.000	1983-2005
10. SOMÀLIA	10.000.000	1991-1992

El nostre zoo

Altres gorillets d'en Floquet de Neu

FLOQUET DE NEU

FLOQUET DE NEU

COPITO DE NIEVE
SNOWFLAKE

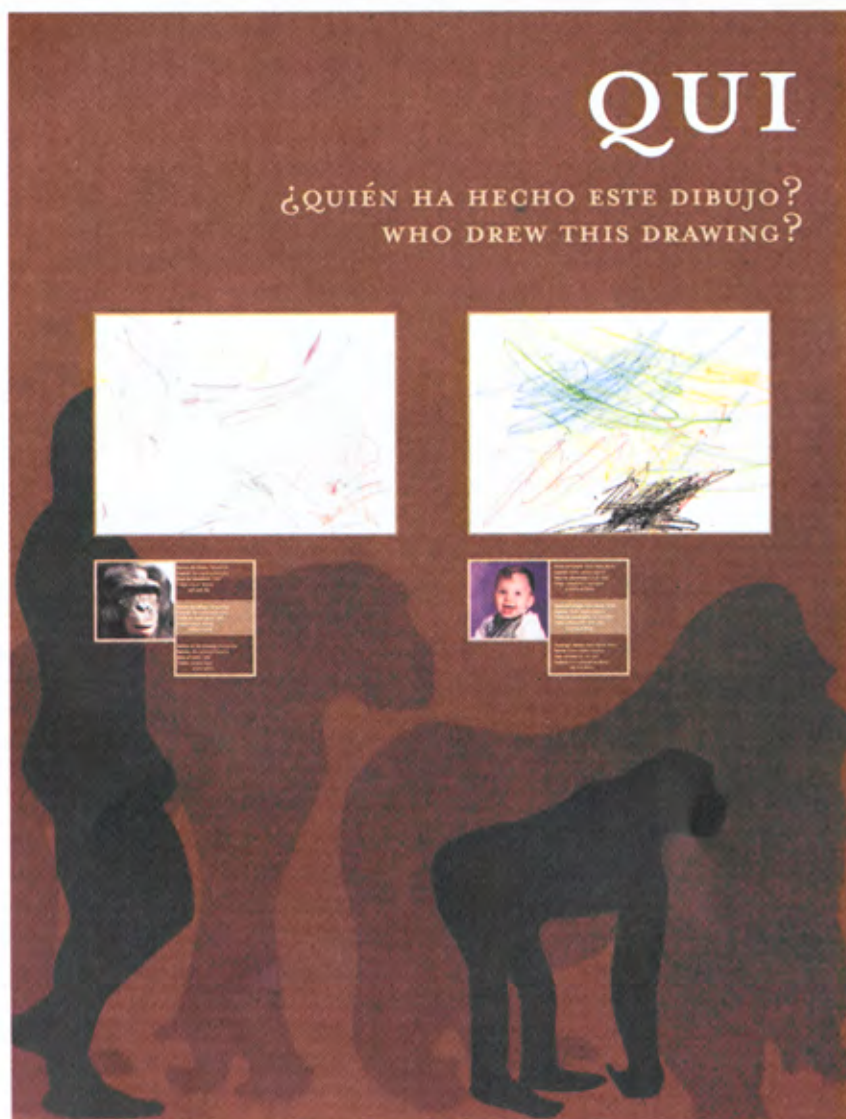
Podrem aprendre on viuen i les característiques de cadascuna. En destaquen dues: els gorilles de costa, com **Floquet de Neu**, i els de muntanya, famosos entre d'altres motius per la pel·lícula Gorilas en la niebla.

L'apartat següent és segurament el que s'endinsa més en la societat dels gorilles: com viuen, la dieta, les cries, la jerarquia, l'estructura i el comportament. Una reproducció a mida real d'un tros de selva equatorial ens ajudarà a entendre-ho una mica millor. Mitjançant un programa informàtic escoltarem 22 sons comunicatius.

Podem dir que ara ja tenim una pinzellada de com són els gorilles. El mòdul següent ens sorprendrà pel que és més desconegut dels gorilles, la capacitat d'aprendre. L'any 1972, la psicòloga Francine Patterson va posar en marxa el projecte Koko, on es demostra aquesta capacitat i com poden arribar a conèixer el llenguatge dels signes que permet la comunicació entre gorilles i humans.

És difícil saber exactament quants gorilles queden en llibertat al món, però sí sabem que l'acció de l'home amb guerres, tala abusiva d'arbres, cacera i, darrerament, el virus de

l'èbola n'estan minvant la població, fins a fer arribar alguna de les subespècies al risc de desaparició total.

Tot seguit es detallen els projectes de conservació, que es divideixen segons el lloc on es portin a terme: in situ, desenvolupats en santuaris, reserves o parcs nacionals; i ex situ, on els zoològics exercim el paper determinant com a reserva d'animals i bancs genètics. Això lliga amb el penúltim apartat de l'exposició, on s'expliquen els diferents projectes de reintroducció actualment en marxa.

Finalment, una llista d'accions de caràcter particular, empresarial, associatiu o governamental mostra què es pot fer per salvar-los d'una desaparició a la qual estan abocats, si entre tots no ens conscienciem de la pèrdua que pot significar per a la humanitat que deixi d'haver-hi goril·les al nostre planeta.

Abans de sortir, es pot enviar un correu electrònic amb una fotografia feta allí mateix com a record d'un viatge apassionant al cor de la selva.

Carme Maté
Miquel Sanllehy

Nova entrada al Zoo

Tal com us anunciàvem en el número anterior de la revista, ja s'han acabat les obres de construcció de la nova entrada al Zoo que dona directament al parc de la Ciutadella.

L'altra entrada, la que dona al carrer Wellington, ja es va refer l'any passat amb molt bona acollida per part dels visitants. Per tant, seguint els mateixos criteris d'eficiència i estètica, s'ha fet aquesta nova instal·lació que millora i modernitza els accessos al Zoo.

Les antigues portes, que amb el temps havien quedat velles, petites i poc útils, se situaven a la zona del fons del parc, al costat del Parlament, en una zona mig amagada i lluny del carrer. Les noves s'han situat més properes a l'entrada del parc i resulten més còmodes i, sobretot, molt més boniques. Concretament, s'han obert a la plaça de l'escultura equestre del general Prim on, curiosament, fa anys ja hi havia hagut una antiga entrada al Zoo. L'encàrrec va recaure en l'empresa Connecta, especialista en comunicació i imatge, que ja ens havia dissenyat les del carrer Wellington.

Una de les grans virtuts d'aquesta nova entrada, a part de la comoditat i l'estètica, és la transparència que

s'ha aconseguit entre l'espai interior del Zoo i els jardins exteriors de la Ciutadella. Aquesta va ser una prioritat a l'hora de dissenyar el projecte, ja que històricament, el Zoo sempre s'ha aïllat de la Ciutadella i ara es volien connectar visualment els dos espais. Malauradament, les tanques que separen un jardí i l'altre són una barrera física i visual important, la qual cosa, si bé és inevitable —ja que els animals necessiten intimitat—, fa que en alguns trams es deformi el disseny original del jardí, que mantenia unes alineacions d'arbres molt interessants.

Aquestes noves entrades tenen una voluntat explícita de fer més transparent aquesta comunicació entre els jardins i representa una obertura visual important del Zoo cap a la ciutat.

Una d'aquestes barreres visuals era un petit teatre a l'aire lliure que llinclava amb la Ciutadella, on fa uns anys es feien exhibicions d'animals i actuacions diverses, i que ara s'ha enderrocat per poder aixecar la nova entrada. De fet, gràcies a aquesta obertura, ara es pot apreciar un dels camins vegetals més bonics i espectaculars del Zoo: la doble filera de plàtans que s'inicia a la Dama del

paraigua, dins del Zoo, i que continua fins a la Ciutadella travessant les taquilles i enllaçant amb el passeig dels Til·lers, primerament, i amb el passeig de Sant Joan, al fons. Aquests impressionants arbres, que fan més de 25 metres d'alçada, es converteixen en els protagonistes absoluts i creen un passadís majestuós a l'entrada del Zoo.

Però aquestes noves taquilles no sols han significat una dignificació important des del punt de vista estètic, sinó que representen una millora evident en el servei que oferim als nostres visitants, ja que hem aprofitat l'oportunitat per canviar el sistema de taquillatge amb la incorporació de nous sistemes informàtics i hem ampliat el nombre de taquillers que atenen, amb eficiència, la gran aflluència de públic que es produeix sobretot els dies de festa.

També s'està estudiant millorar l'accés per als socis de Zoo Club, els quals properament podran entrar sense fer cues, i la conveniència de possibilitar la venda d'entrades a través de nous punts de venda a la ciutat.

Us recomanem que vingueu a veure'ns i entreu per aquestes noves taquilles. Quedareu bocabadats!

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Siguem cívics

La ciutat,
un espai net
i de convivència

Les **Serp**s

Des de l'albada de la humanitat, pocs animals han estat protagonistes de tants mites i llegendes; la seva iconografia i el seu valor simbòlic es repeteix en totes les civilitzacions de tots els continents des de temps immemorials. I si bé la representació artística i el contingut de les narracions mitològiques varia, naturalment, segons les tradicions culturals pròpies, en totes es repeteixen uns traços comuns pel que fa al simbolisme relacionat amb la serp. Potser el concepte més destacable i més distintiu de tota la tradició simbòlica de la serp és la dualitat; és a dir la representació al mateix temps de valors aparentment contraposats; la serp, doncs, representa alhora la vida i la mort, el bé i el mal, la més alta saviesa i les més baixes passions, el masculí i el femení, la curació i l'emmetzinament.

Constel.lació Cap de serp

Adam i Eva (Alberto Durero)

Símbol mateix de la força de la natura primordial, sempre en contacte amb el sòl que dona la fertilitat, té la possibilitat de rejuvenir, donar nova vida, és per tant la representació de la força renovadora de la natura que ressurgeix imparablment després de la mort en un cicle que mai no s'atura. És el cicle continu que no té principi ni fi, la unitat dels extrems, la representació del mític "Uroborus", la serp que es mossega la cua en un cercle sense inici ni final, que representa l'autosuficiència de la natura, la regeneració continuada que ho abasta tot, la seva unitat primordial. Potser, segons definició del pensador medieval Nicolau de Cusa, "la mateixa idea de Déu".

És en la nostra cultura occidental, fruit de les idees i dels símbols judeocristians, quan la balança de l'ambivalència s'ha inclinat definitivament cap a la part negativa quant al simbolisme al voltant de les serps. Ella va ser la culpable de totes les desgràcies d'Adam i Eva, expulsats del paradís per menjar els fruits prohibits de l'arbre del bé i del mal; ella va induir a la temptació i va ser maleïda per Déu: "T'arrossegars sobre el ventre i menjaràs pols tota la teva vida. Jo poso hostilitat entre tu i la dona, entre el teu llinatge i el seu: ell ferirà el teu cap quan tu fereixis el seu taló" (Gènesi 3:14-15). Des d'aquest moment les serps van passar a representar per a la tradició judeocristiana el diable i el pecat. Aquesta mateixa idea, repetidament incrustada en el subconscient col·lectiu, marca encara l'actitud de molta gent envers aquests animals: l'horror i el fàstic que desperten en multitud de persones sembla un sentiment irrefrenable, tan irrefrenable com el sentiment gairebé morbós que freqüentment s'observa en els visitants de les exposicions de serps, que amb una barreja de terror i fas-

Estàtua d'Asclepi a Roma

cinació acudeixen a veure de prop aquests, per a ells, espantosos animals. No serà, potser, que encara reproduïm així l'eterna ambivalència de la simbologia de la serp? Terror i fascinació. Una altra vegada els contraris es complementen.

Les serps fan generalment una vida molt oculta, la seva facilitat per aparèixer i desaparèixer, per passar desapercebudes tot i estar molt a prop nostre, dificulta l'observació del seu comportament i els seus hàbits biològics, i aquest desconeixement ha permès i facilitat que el misteri, el mite i les llegendes entorn dels ofidis s'obrissin pas des de la nit dels temps fins als nostres dies. Però quins són els aspectes reals de la vida de les serps que han influït en aquests mites ancestrals?

LA RENOVACIÓ CONTÍNUA

Les serps són els únics vertebrats que tenen la facultat de mudar totalment la pell. Aquesta se'ls enfosqueix periòdicament, els ulls se'ls tornen opacs i l'animal deixa de menjar durant un període de temps. Aquest aparent envelliment és seguit per la renovació absoluta que representa desprendre's de la pell vella i l'aparició d'una de nova, més brillant. Aquesta facultat ha conferit a aquests animals un màgic poder de renovació, la font de l'eterna joventut, l'ésser que venç la decrepitud de la vellesa per començar una nova vida plena de força i vitalitat. No és estrany, doncs, que aquest infinit poder de creació contínua fos lligat al mateix concepte de Déu; en les civilitzacions precolombines, Quetzacóalt, la serp emplumada, va ser adorada com a exemple de Déu creador. A l'antic Egipte apareix en múltiples formes contraposades: Atum, el més antic Déu cre-

Vipera aspis

ador del món és representat com una serp que embolica i protegeix la barca solar d'Osiris. També en aquest antic imperi va ser símbol del poder, de la reialesa i de la saviesa, i el déu vivent que va ser el faraó duia una diadema en forma de cobra, que al mateix temps recordava als súbdits la prohibició de mirar el faraó de front sota pena de mort.

LA SERP I LA FERTILITAT FEMENINA I MASCULINA

El comportament reproductor de les serps va fascinar als antics, que van convertir la serp en un poderós símbol de sexualitat. La seva gran capacitat de propagació —la serp és molt prolífica— i adaptació —unes espècies es reproduïxen per ous i d'altres pareixen les cries—, juntament amb la manca d'extremitats que els permeten estar sempre en contacte amb la terra, símbol per excel·lència de la fertilitat, i per tant profundament vinculades a aquesta, expliquen perquè les serps acompanyen les deesses agràries Cibeles, Rea i Dèmetre, el carro de la qual és tirat per una colla de serps. Algunes serps ponen els ous en caus i forats fets per altres animals, d'on sorgiran com per art d'encantament una multitud de petites cries. El cau i els seus forats simbolitzen la gran vagina fèrtil de la deessa de la fecunditat.

En l'ambient judeocristià la gran capacitat reproductora de la serp va ser associada al pecat de luxúria i en els gravats antics les mateixes serps turmenten a l'infern els pecadors que van dominar en vida.

En moltes ocasions simbolitza allò que és masculí, per associació a les formes fàliques; enroscada en un ou simbolitzava les passions que mouen l'home i la dona: l'erotisme i la satisfacció sexual.

En els mites de moltes cultures hi ha la idea que l'origen del món organitzat neix d'un ou còsmic fecundat per una enorme serp que l'abraça i copula amb ell.

LA SERP I LA SAVIESA

La serp no té membres, però aquesta característica anatómica en comptes de representar un desavantatge li confereix un innegable avantatge per poder introduir-se per tots els forats, per aparèixer o desaparèixer de forma imprevista, arribar a llocs ocults vedats per als altres; no és estrany, doncs, que per als antics la serp fos dipositària dels coneixements ocults, de la saviesa ancestral que prové dels secrets que té guardats en la més gran profunditat la mare terra. Per a la religió hindú, les serps són els *nagues*, els dipositaris dels savis mífics i dels secrets dels poders màgics; a l'antic Egipte també es representava el costat ocult i fosc de la ultratomba per mitjà de la gran serp Apofis, déu destructor, en eterna lluita contra Ra.

Dipositàries dels secrets ocults de la terra i del seu gran poder de renovació, passen a ser símbol de curació per als antics grecs. La imatge de dos ofidis entrelaçats i cargolats en un bastó, significat l'harmonia d'allò que és oposat, la complementarietat dels conceptes oposats, de la curació i de l'emmetzinament, de la salut i la malaltia, passa a ser el caduceu o símbol de la medicina, vara d'Hermes i bastó d'Asclepi o Esculapi, déu de la Medicina. Aquest concepte ha perdurat fins als nostres dies com a emblema universal de la farmacologia. El culte al déu de la medicina estava associat a la serp i, en particular, a una serp no verinosa encara avui anomenada

Bothrops schlegelii

colobra d'Esculapi *Elaphe longissima*. Al seu temps, els metges grecs interpretaven les malalties en funció dels somnis amb serps que tenien els seus pacients. I encara avui, en la psicologia moderna, la serp és considerada un símbol primari universal, segons Carl Gustav Jung (1946): "La serp és un vertebrat que encarna la psique inferior, el psiquisme fosc, allò que és rar, incomprensible, misteriós." La imatge de la serp penetra fàcilment en la ment conscient a través dels somnis i les fantasies, i és posseïdora d'un poder màgic i simbòlic poderós molt per sobre de l'autèntica realitat del rèptil. És coneguda la importància que les modernes tècniques psicoanalítiques concedeixen a la interpretació dels somnis, en els quals les serps solen ser una de les principals peces del complex llenguatge oníricosimbòlic.

LA SERP COM A BENEFACTORA

Les serps són unes grans exterminadores de rosegadors, els quals han constituït des de l'antiguitat una de la plagues més grans que ha suportat la humanitat; les societats primitives agràries han tingut en els ratolins i les rates uns competidors directes per uns recursos molt sovint escassos. Grans períodes de fam i malalties han assotat la humanitat coincidint amb períodes de gran proliferació de la població de rosegadors. No és estrany, per tant, que les serps fossin en moltes societats animals sagrats, dignes de protecció i veneració, elevats en ocasions a la categoria de divinitat protectora. És cert, també, que les serps posseïdores d'un terrible verí poden matar, però potser aquests morts són considerats com el peatge que cal pagar per evitar mals molt més grans.

Les cobres són considerades sagrades en algunes regions de l'Índia i si una d'elles entra a casa d'un camperol, aquest no emprarà mai la violència per expulsar-la i es considerarà

Tutankamon

afortunat que hagi escollit la casa seva com a lloc de repòs en comptes de mossegar-lo.

Segons la llegenda, Buda es va adormir al sol i una cobra, per protegir-lo, es va col·locar al costat seu amb el cap estès per fer-li ombra. Quan es va despertar, agraït, Buda li va atorgar el seu dibuix característic en forma d'ocell perquè atemorís les aus de presa.

A Borneo i Sumatra es pensa que els escurçons arborícoles porten sort i a la gent li agrada de tenir-los prop de casa. I a Penang (Malàisia) hi ha el famós temple de la Serp, en el qual les serps verinoses *Trimeresurus wagleri* vagaregen lliurement sense que s'hagi produït mai cap accident entre els fidels i els curiosos que visiten l'indret.

Els antics grecs i romans tenien en gran consideració les serps, raó per la qual moltes deesses, principalment les lligades a la natura, les tenien com a atribut, principalment la colobra d'Esculapi *Elaphe longissima* i altres espècies pròximes com *Elaphe situla*, i *Elaphe quatuorlinata*. Els agrada la seva companyia dins les cases i granges, on apreciaven enormement el seu gran poder desratitzador. També les transportaven amb ells quan colonitzaven noves terres i construïen termes, temples i assentaments. Això explicaria, segons alguns herpetòlegs, la curiosa distribució geogràfica d'algunes serps com ara la colobra d'Esculapi a França, Alemanya, Suïssa i Espanya, que coincideix en moltes ocasions amb els antics assentaments romans. Encara avui dia, en diversos pobles de la Itàlia Central i Grècia, queden festes populars, processons i ritus en els quals són protagonistes les serps, potser com a reminiscència de l'antiga veneració processada a aquests rèptils pels seus ancestres.

Manuel Aresté

Conservador del Terrari

Curiositats sobre les serps

- Sembla que els fenicis i els cartaginesos empraven gerros de fang plens de serps verinoses per llançar-los sobre les naus enemigues durant les batalles navals per sembrar el terror.

- A l'antic Egipte, el suïcidi mitjançant enverinament per mossegada de cobra era considerat una mort indolora, reservada a les classes dominants; es creu que aquest va ser el mètode escollit per Cleopatra per posar fi als seus dies.

- Una creença, àmpliament estesa per moltes regions del món des de l'antiguitat, és que les serps tenen capacitat per mamar i un irrefrenable gust per la llet; per això serien capaces de mamar dels pits d'una mare mentre dorm, mentre ofereixen la cua al lactant perquè no la desperti amb els seus sanglots. El mateix pot ocórrer a les vaques, cabres, ovelles i altres animals domèstics.

- Durant l'edat mitjana es creia que les dents fòssils de certs taurons corresponien a llengües de serp petrificades. Aquestes llengües o glossopètries eren molt apreciades perquè se les suposava capaces de detectar la presència de verí en els aliments i beuratges.

- En moltes regions abunden les històries sobre serps gegantesques, o bé de serps peludes, amb crestes o orelles. Podrien ser interpretacions errònies de la visió de serps en procés de muda, durant la qual se'ls poden enganxar al cos partícules de sòl que poden semblar pèls. Com que la muda comença pel cap, la pell vella pot quedar retinguda temporalment a la zona davantera i fer la falsa impressió de l'existència de cresta o orelles. D'altra banda, quan la serp es desprèn de la pell, aquesta no és de la mateixa grandària que la serp sinó molt més gran, perquè està estesa.

- Quan algú mata una cobra a la regió de Madràs (Índia) només quedarà lliure de culpa si incinera el cadàver i li vessa llet per sobre.

- La por a les serps no és innata en els éssers humans, com ho demostra la facilitat amb què els nens més petits hi juguen sense por; el que sembla innat és la propensió a agafar por a les serps amb facilitat i ràpidament a partir dels cinc anys.

- Al voltant de 20.000 persones moren cada any al món per mossegades de serps verinoses, la majoria d'elles en països amb una estructura sanitària deficient.

Polistes gallicus

Abelles, Vespes i Borinots

Localitzades dins el recinte del Zoo de Barcelona en el decurs dels anys 2002 i 2003

És de tots conegut que el Zoo de Barcelona exhibeix la seva població d'animals entre jardins, pavellons, estanyols i instal·lacions naturalitzades. Aquest complex harmoniós afavoreix la presència d'una fauna salvatge, típica dels grans jardins de la ciutat i que, en aquest cas, es veu potenciada pel volum i la varietat de la nostra col·lecció zoològica i l'abundor d'aliments que hi ha al seu abast.

Aquestes circumstàncies fan que tant pel que fa als vertebrats com als invertebrats, siguin moltes les formes animals que contribueixen a donar vida i enriquir la biodiversitat urbana de Barcelona des del nostre entranyable Zoo. Aquests éssers vius que podem veure de forma fixa o temporal fan una vida totalment

independent al bell mig dels nostres animals, visitants, empleats, etcètera. Són mamífers assilvestrats com els gats o totalment salvatges com els ratpenats, que conviuen amb aus com les gavines, les merles, els coloms i altres espècies d'ocells sedentaris o migradors que ens visiten al llarg de l'any. També hi ha altres formes més críptiques als nostres ulls, com certs rèptils i amfi-

bis entre els quals cal destacar el dragó, la sargantana o la petita granota anomenada reineta. Tots ells són, per al visitant o l'empleat curiós, una ràpida espurna de vida incontrolada, però no per això menys interessant i valuosa.

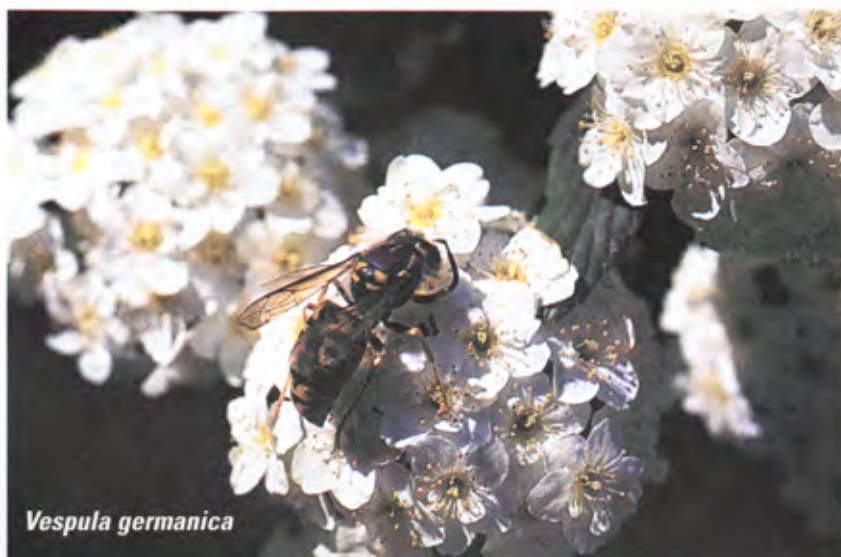
Però si és relativament freqüent veure aquestes formes vertebrades entre nosaltres dins del Zoo, en canvi ens passen molt més desaper-

cebuts centenars d'animalons que també s'aprofiten d'aquest artificiós, però a la vegada sorprenent, biòtop urbà constituït pel Zoo i el seu entorn. Aquests éssers més enigmàtics són els invertebrats, com els cargols que s'enfilen per les fulles verdes, els cucs de terra que a les matinades humides surten per rastrejar la superfície, sortosament encara no asfaltada, o les vespes i abelles que brunzeixen al voltant nostre i ens causen una barreja d'ensurt i melangia d'altres instants més bucòlics. És precisament d'aquests darrers invertebrats de qui us parlarem avui.

Els himenòpters pertanyen al gran grup dels insectes, que juntament amb les formigues formen part de les formes més familiars i conegudes que conviuen entre nosaltres des de temps immemorials. És justament entre els himenòpters on trobem espècies de les quals l'home n'ha tret profit des de ja fa molts anys. La mel, les ceres, la gelea reial i els pròpolis han estat productes produïts per alguns d'aquests insectes i que nosaltres hem potenciat i consumit des de la prehistòria. Però no tot han estat, i mai més ben dit, flors i violes les relacions entre nosaltres i aquests insectes brunzidors. Qui de nosaltres no ha correput pel camp en notar el seu vol amenaçador ben a prop, gesticulant per allunyar-lo i tement sentir la seva la fiblada a la pell?

Bé, doncs, deixant de costat els amors i desamors que ens inspiren les abelles, les vespes i els borinots, parlarem de les espècies que hem pogut detectar al llarg dels anys 2002 i 2003 dins el recinte del Zoo.

En primer lloc es va detectar la presència d'un exemplar d'abella fustera *Xylocopa violacea*, abella de gran talla de la família *Apidae* i de la subfamília *Xylocopinae* amb el cos de color negre i reflexos tornassolats violetes, les ales també són d'un bonic to violeta fosc. Aquesta espècie es va detectar a la primavera, sobre el terrat de l'edifici de l'Aquarama, i possiblement venia de les poblacions de canyes existents

als erms de les vies de la propera estació de França, de la qual només ens separen els pocs metres d'amplada del passeig de Circumval·lació. És sabut que aquesta abella acostuma a fer el niu dins les canyes o les fustes podrides.

En segon lloc, i també a la primavera, es van poder determinar diferents exemplars d'abelles cotonaires *Anthidium florentinum*, petites abelles de la família *Megaquilidae*, que havien fet el niu dins d'una petita escletxa de la paret de l'edifici de l'Aquarama, en el qual cinc o sis individus entraven i sortien quasi constantment. Aquestes cavitats acostumen a estar folrades amb fragments vegetals

La tercera espècie citada dins el Zoo a l'estiu de l'any 2002 va ser la vespa de galet *Scolia flavifrons*. Es tracta de una vespa de la família *Scolidae* i es l'himenòpter més gran que podem trobar a Catalunya. Aquesta espècie es va detectar, amb bastants individus, dalt de la capçada d'un arbre situat al bell mig de la instal·lació dels gorilles, un exemplar de *Cirriana simplex*, arbre únic d'aquesta espècie dins del Zoo i poc freqüent en els jardins de la ciutat. La presència d'aquest escòlid en aquest arbre pot obeir al fet que els adults s'alimenten de suc vegetals i que els de l'arbre en qüestió fossin especialment atractius per a ells. En totes les observacions els

El nostres animals

exemplars es posaven damunt de les fulles i gairebé mai al tronc. El fet és que la seva presència al voltant d'aquest arbre va durar poques setmanes.

Possiblement, l'espècie més coneguda –i sovint confosa amb les vespes– va ser l'observada en quart lloc dins el Zoo. Es tracta d'una dotzena d'exemplars de tàvec *Polistes gallicus*, L. de la família *Polistidae*, que al final de l'estiu estaven construint el niu típic, amb les cel·les hexagonals de pasta grisenc semblant al cartró, al sostre d'un envelat que es fa servir per a festes i sopars nocturns prop dels jardins de la Dama del Paraigua.

Ja va ser en ple mes d'octubre quan, en una escletxa del roquissar de la instal·lació anomenada de la fauna ibèrica, es va localitzar una gran colònia de vespes alemanyes de l'espècie *Vespula germanica* de la família *Vespidae*. Suposem que era una colònia composta per centenars d'individus que, aprofitant la feblesa del terreny entre dues grans pedres, havien excavat una profunda galeria al costat mateix del camí per on transita el públic. És l'únic lloc on s'han vist aquestes vespes dins del Zoo.

En ple mes de desembre, dins la instal·lació dels tamàndues, que són una mena d'òssos formiguers arborícoles, es va descobrir una colònia d'abelles de la mel, *Apis mellifica*, de la família *Apidae*. Es dona la circumstància que pocs dies abans, en aquell mateix lloc, s'havia reparat amb resina de polièster un dels nius dels tamàndues, i és possible que aquestes abelles, atretes per la forta olor de la resina, intentessin fer un niu per passar-hi l'hivern. Fins no fa gaires anys, dins el parc de la Ciutadella, tant al Museu de Zoologia com al mateix Zoo de Barcelona, existien uns quants ruscos d'abelles productores de mel exposats al públic. Podia tractar-se, doncs, de les restes d'un eixam erràtic dels que ens visiten cada any.

Finalment, es va observar una setena espècie d'himenòpter a la fi de febrer d'aquest any 2003. Era una

Scolia flavifrons

Xylocopa violacea

femella de borinot de cua blanca, *Bombus terrestris*, de la família *Apidae*. El sexe es reconeix per la grandària, ja que els mascles són bastant més petits que les femelles que passen l'hivern per continuar la perpetuació de l'espècie a la propera primavera. Aquest exemplar va ser localitzat en un parterre d'heures que hi ha al costat de l'edifici de la Direcció del Zoo i en una plantació de bambús situada al costat de la instal·lació dels llops, en un dia molt assolellat.

Cal dir que si bé les espècies més conspicues d'himenòpters apocrits

que viuen als jardins del Zoo han estat citades en aquesta nota, de segur que altres formes han passat desapercebudes als nostres ulls i caldria un estudi més especialitzat per arribar a un inventari exhaustiu d'aquest grup d'insectes dins els jardins del Zoo. Però, si més no, val la pena aclarir que durant el temps que comprèn el present treball, els serveis mèdics del Zoo no han hagut d'atendre, sortosament, cap cas de picada de vespa, abella o borinot d'entre els milers de visitants que hem tingut.

Salvador Filella

**Comer, beber,
divertirse
en el zoo...**

fast food terrari

Bocadillos fríos y calientes / *Entrepans freds i calents*

**Menjar, beure,
divertir-se
al zoo...**

burger sabana

Diversos tipos de hamburguesas / *Diversos tipus d'hamburgueses*
Nuggets de Pollo / *Nuggets de Pollastre*
Sticks de Mozzarella / *Sticks de Mozzarella*
Paellas / *Paelles*

**Oferta gastronómica
durante su visita al ZOO**

*Oferta gastronòmica
durant la seva visita al ZOO*

grill les agüles

"Escalivades", "Esqueixades" / *Escalivades, Esqueixades*
Carnes a la Brasa / *Carns a la Brasa*
Gambas a la Brasa / *Gambes a la Brasa*
*(10% Dte. socios) / *(10% Dte. socis)*

restaurant pizzeria il casone

Espaguetis, Raviolis, Pizzas / *Espaguetis, Raviolis, Pizzas*
Escalopines al limón / *Escalopins a la llimona*
Paellas / *Paelles*

*(10% Dte. socios en self-service) / *(10% Dte. socis en self-service)*

Si has probado unas vacaciones Husa, no querrás ir a ningún otro sitio.

Balnearios **Husa**

■ Unas vacaciones donde mimar tu cuerpo,
en los rincones más selectos de España.

ESTANCIAS
CON ENCANTO

■ Un viaje más allá de todo. De su trabajo,
del tráfico, problemas...

Solicite nuestros catálogos

Información y reservas: 902 10 07 10 / 93 490 83 38

HUSA
HOTELES

El color de la aventura

Vista. Nueva película color de Agfa

CAPTA EL COLOR CON LA MISMA SENSIBILIDAD QUE EL OJO HUMANO

Si te gusta la aventura, estás de enhorabuena. Porque con la nueva película Vista de Agfa, estés donde estés, hagas lo que hagas, no te perderás el más mínimo detalle. Gracias a la tecnología Human Eye Sensitivity (HES), que captura los colores tal como son, naturales, vivos y brillantes, obtendrás una reproducción 100% exacta del color. Tienes 4 sensibilidades distintas para un resultado brillante: 100, 200, 400 y 800 ISO. Sin sorpresas. Lo que ves, es lo que te llevas a casa.

Vista. El color de la vida.

 EYE VISION
TECHNOLOGY

AGFA A la vanguardia de la imagen